

Gemeenschapskracht in gemeente Peel en Maas (40.300 inwoners; 11 kernen). Oud-wethouder Raf Janssen

In de gemeente Peel en Maas is gedurende de laatste 20 jaar een cultuur opgebouwd van zelfsturing. We maken een scherp onderscheid tussen zelfsturing en participatie. Bij zelfsturing berusten eigenaarschap en regie van initiatieven bij collectieven van burgers. Dat geldt bijvoorbeeld voor dorpsdagvoorzieningen en gemeenschapshuizen. Bij participatie berusten eigenaarschap en regie bij de overheid en de burgers worden daarbij betrokken, bijvoorbeeld herinrichting van het centrum. Essentieel bij zelfsturing is de relatie burger–burger; de relatie burger–overheid is daarvan een afgeleide. Zelfsturing kan nooit een instrument zijn in handen van de overheid. Het onderscheid tussen zelfsturing en participatie vraagt om permanente alertheid om de rol die iedereen heeft zuiver te houden. En het vraagt om een praktijk van vertrouwen en doelgerichtheid i.p.v. controle en regelgerichtheid. Dat geldt voor burgers, voor raadsleden, voor collegeleden en voor ambtenaren/professionals van instellingen. Alle partijen worstelen daarmee en gaan ook na 20 jaar soms nog in de fout. Soms zijn burgerinitiatieven dapperder en doelvaster dan bestuurders en raadsleden. Dat geldt bijvoorbeeld voor hulp bij huishouden waarover dorpsgemeenschappen de regie hebben en waar ze tegen het landelijk beleid in collectief belang weten te stellen boven individueel belang.

Hoe gaat gemeente Laarbeek om met bewonersinitiatieven en zorgcoöperaties? Wethouder Joan Briels

Als wethouder ervaar ik steeds vaker dat onze wereld geregeerd wordt door juristen en accountants als vertegenwoordigers van de systeemwereld. Mijn inzet is om dat systeem waar nodig te ontregelen. Niet als doel op zich maar om zaken (initiatieven) mogelijk te maken die in de weg gestaan worden door onze systemen. Vanuit dat gegeven pleit ik voor meer bestuurlijke ongehoorzaamheid. Daarmee ruimte makend voor 'de bedoeling'; wat willen we nu eigenlijk samen. Werken 'op maat' waarbij verschil kan, en soms moet worden gemaakt. Deze tijd van transities en transformatie vraagt daar nadrukkelijk om. Dat vraagt van ons als bestuurders om deze ruimte te creëren, van onze beleidsmakers, uitvoerend ambtenaren en (zorg)professionals om deze ruimte te gebruiken en zeker niet in de laatste plaats van onze inwoners om dat maatwerk (lees: de verschillen) van en voor een ieder te accepteren.

Als voorbeeld hiervoor kan onder andere dienen onze Dragon's Den waarbij inwoners door een korte pitch geld konden krijgen voor initiatieven op het brede gebied van duurzaamheid. En derden gemeentelijke middelen hebben kunnen verdelen. Eenmaal uitgezet kwamen we tot de ontdekking dat ons treasury statuut en financiële verordening (=systeemwereld) deze manier van werken in de weg stond. Onder het motto 'als het niet kan zoals het moet, moet het maar zoals het kan' hebben we vervolgens ons treasury statuut en verordening toch maar aangepast. Een was- en strijkservice verzorgd door mensen met een verstandelijke beperking is een van de bewonersinitiatieven die hierdoor is gerealiseerd.

Bewonersinitiatieven en gemeente Amstelveen, wethouder Marijn van Ballegooijen

In 2012 is een beleidsplan 'Bewoners aanzet' vastgesteld waarin werd beschreven hoe voor de verschillende wijken bewonersinitiatieven konden worden ondersteund. Een groot aantal wijken kent nu een bewonersinitiatief.

Elsrijk (een dertigerjaren woonwijk met 12.000 inwoners zonder centrum of winkels) is daar een voorbeeld van. Middels straatconferenties is door de initiatiefnemers aan bewoners gevraagd wat voor activiteiten in de wijk gewenst waren en wat zij daar zelf aan wilden doen. Dat leidde tot 80 voorstellen, wat 20 clubjes met een trekker opleverde. Stadsdorp Elsrijk werd opgericht met als doel de cohesie in de wijk te bevorderen. In een parkje midden in de wijk werd een oud openluchttheater door bewoners opgeknapt, de gemeente zorgde voor een blokhut en kleedruimte, koffie en thee. De wijk werd opgedeeld in (veelal al bestaande) buurtjes waar buurtverbinders de schakel vormen met Stadsdorp Elsrijk.

De gemeente heeft afspraken over de financiering van de bewonersgroepen gemaakt en financiert verschillende projecten zoals de samenwerking van de wijkcoach, wijkverpleegkundigen en bewoners in de wijk.

In 2019 neemt de gemeente deel aan het leertraject 'Versterken sociale basis' om bewoners nog meer regie te geven over welzijn en zorg in hun eigen wijk.